Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J. Тел: HEnderson 4-0237 УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIII. Ч. 221. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 16-го ЛИСТОПАДА 1956. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, NOVEMBER, 16, 1956. No. 221. VOL. LXIII.

ПРЕЗИДЕНТ ХАРАКТЕРИЗУЄ ВИСЛІД ВИБОРІВ

СВОЮ ПЕРЕМОГУ ВВАЖАЄ ЗА ПІДТРИМКУ СВОЄЇ ВЛАСНОЇ ПРОГРАМИ; ОБІЦЯЄ І НАДАЛІ БОРОТИСЯ ПРОТИ ПІДВИЩЕННЯ ЦІН НА ТОВАРИ ТА ОБЕЗЦІНЕННЯ ДОЛЯРА

Вашингтон. — Президент Айзенгавер зробив підсумки виборчих вислідів на першій пресовій конференції після 11-го жовтня і заявив, що велике число голосів, яке він дістав від виборців, свідчить про те, що американський нарід дав йому мандат, щоб здійснював свою власну програму, бо велике число виборців ще не є переконане в тому, що Республиканська партія зобов'язалася здійснювати програм „модерного республиканізму". Внаслідок цього Президент здобув велику перемогу в цілій країні, але ті самі виборці не вибрали республиканської більшости в Конґресі. Це мусить зрозуміти і стара ґвардія Республиканської партії та діяти так, щоб громадянство бачило, що в цій партії настали дійсні модерні зміни. Але Президент заявив, що не є „твердим партійним провідником", який наказуватиме партії, бо, згідно з його думкою, краще є переконати людей в тому, що в партії потрібні є зміни, бо тоді вони будуть за них боротися. Айзенгавер висловив жаль, що не вибрано республиканської більшости в Конґресі, хоч і додав, що ще є можлива республиканська більшість в Сенаті, якщо вдасться вибрати в додаткових виборах республиканського сенатора в стейті Тексас, де теперішній сенатор Прайс Деніел став губернатором. Тоді в Сенаті обидві партії мали б по 48 сенаторів, і віце-президент Річард М. Никсон міг би своїм голосом допомогти до республиканської більшости під час організування сенатських комісій. Президент заявив, що треба переконати більшість американського народу в тому, що його партія дійсно стала здійснювати „змодернізовану" програму і буде це робити і впродовж найближчих чотирьох років. Уряд працюватиме для здійснення своєї програми в рільництві, будові шляхів, будові шкільних будинків та в ділянці народнього здоров'я. Філософія уряду така: дбати про те, щоб велика продукційна машина країни працювала з користю для всіх, а не тільки для якихсь груп населення. Та при цьому треба підкреслити, що уряд вірить в те, що найкраще діє приватна ініціятива. Для втримання здорової економіки Президент обіцяв, що його уряд дбатиме і надалі про те, щоб ціни на товари не збільшувалися і щоб вартість долара не обезцінювалася. Впродовж чотирьох років його урядування ціни піднеслися на 2.8 відсотка. Проти підвищення цін повинні боротися всі верстви населення, працедавці і працівники, а не тільки сам уряд. Уряд робить все, що може, а громадянство повинно закинути думку про те, щоб збагачуватися при допомозі підвищування цін на товари.

Прем'єр Неру відвідає Айзенгавера перед Різдвом

Вашингтон. — Індійський амбасадор в Вашингтоні Дж. Л. Мета повідомив журналістів, що індійський прем'єр Джовагарлал Неру відвідає президента Айзенгавера ще в цьому році, і це станеться між половиною грудня і Різдвом. Індійський амбасадор конферував в цій справі з президентом Айзенгавером, і на цій конференції вирішено, що офіційне повідомлення про цю візиту появиться до тижня. В дипломатичних колах звертають увагу на те, що це перед кризами в Европі і Мадярщині невідомо було, чи індійський прем'єр ще в цьому році прибуде до ЗДА. Тепер до приїзду Неру прикладають велику вагу, бо голови обох держав зможуть говорити про справу Суезу і Середнього Сходу. Прем'єр Неру мав прибути до ЗДА ще в липні цього року, але внаслідок операції президента Айзенгавера цю візиту відкладено. Пізніше Айзенгавер просив Неру прибути в гостину тоді, коли на це дозволить час.

Департамент праці змінив зарядження в справі вільних днів при кінці тижня

Вашингтон. — Департамент праці повідомляє, що видав нові зарядження в справі вільних днів при кінці тижня. Згідно з цими зарядженнями працедавці зможуть давати своїм працівникам довший вільний від праці кінець тижня не порушуючи закону про збільшену винагороду за працю в суботу. Наприклад, робітник, або і всі робітники якоїсь фірми, можуть не працювати в п'ятницю після „Дня Подяки", і тим способом мати чотири дні вільні разом із кінцем тижня, але той опущений день праці мусять відробити в суботу після тижня, в якому припадає „День Подяки". Та за ту суботню працю мають дістати нормальну, а не збільшену винагороду. Те саме можна буде робити з понеділком перед Різдвом і Новим Роком.

В АМЕРИЦІ

● **13-го листопада** президент Айзенгавер використав вільну хвилину по другому снідапку і поїхав до клюбу в Мериленді, де грав у ґольфа після двомісячної перерви: останній раз Президент грав в цю гру гру ще 15-го вересня.

● **Віце-президент Ричард М. Ніксон** прибув до Маямі на Флориді, де відпочиватиме „тиждень або 10 днів" у свого приятеля С. Дж. Ребозо. Через кілька днів прибуде туди і пані Ніксон із дітьми.

● **Голова Об'єднаних Шефів Штабу адмірал Артур В. Радфорд** заявив на зборах Товариства Військових Хірургів, що Москва думає лише про те, „як би то нашу землю перетворити на одну комуністичну державу", і послуговується для цього „підривною діяльністю, зрадою, саботажами та брехнею".

● **18-го листопада** до ЗДА прийдуть з Польщі п'ять урядовців, які вивчатимуть в 14-ох містах цієї країни мешканеві проблеми. Додому від'їдуть вони напркінці грудня.

● **Посадник міста Кензас, Мо., Ру Вартел**, промовляючи на зборах Рільничого Товариства, заявив, що на війни треба було б висилати чоловіків у віці понад 55 років, бо тоді, мовляв, війни тривали б не більше як два тижні. Ю. Бартел — завзятий пацифіст і домагається, щоб усі члени Конґресу в разі війни йшли на фронт у першу лінію. Але він нічого не радить, що робити з совєтськими комуністами, бо мабуть знає, що Хрущов однаково його не послухає.

● **Генеральний поштмайстер Артур Е. Соммерфілд** перебув успішну операцію горла в шпиталі в Ени Арбор, Мишиґен.

● **Ербі Мартин**, 97-річна власниця дому з умебльованими кімнатами в Олбані, Н. Й., вийшла заміж за 77-річного свого комірника. Вісім праправнуків панни Мартин були на весіллі. „Молодий" залишить своє мешкання, де помагатиме своїй дружині у веденні підприємства.

● **Кеннет Гюбер і Аделя Зейн** із Іном Кло, Вашинґтон, одружилися і матимуть разом 22 дітей. Він — вдовець із 10-ма дітьми, а вона — вдовиця з 12-ма дітьми. Восьмеро дітей пані Зейн — адоптовані. На їхньому весіллі дружбою був найстарший син „молодого", а дружкою — найстарша донька „молодої". На вінчанні були присутні 12 дітей нового подружжя.

Гаммершилд відлетів на Схід — ще раз закликає Мадярщину допустити обсерваторів ОН

Об'єднані Нації. — Генеральний секретар Об'єднаних Націй Даґ Гаммершилд відлетів в середу 14 листопада по полудні до Риму, щоб зустрітися там з канадійським генералом Бирнсом, який конферував з єгипетським президентом Нассером про середньо-східню ситуацію. З Риму Гаммершилд полетить до Неаполю, щоб поглянути на формацію „міжнародної поліції" ОН, а з Неаполю до Єгипту. Він думає вернутися до Ню Йорку в перших днях наступного тижня, хіба, що в поворотній дорозі поїде на Мадярщину. Перед своїм відлетом з Ню Йорку він вислав ще одну ноту до мадярського уряду, прохаючи його перевірити своє становище в справі допущення обсерваторів від ОН, які потім звітували б йому про тамошню ситуацію. Так само, Гаммершилд не дістав ще відповіді від Мадярщини, чи вона погоджується, щоб до Будапешту приїхав він сам, Гаммершилд, у зв'язку з наладнанням міжнародної допомоги Мадярщині ліками, харчами і одягами.

Конґресмен Гейс домагається зірвання дипломатичних зв'язків із СССР

Ню Йорк, Н. Й. — Голова 9-членної делеґації Палати Репрезентантів на парляментарну конференцію Північно Атлантійського Оборонного Порозуміння конгресмен Вейн Л. Гейс пропонує, щоб зірвати дипломатичні зв'язки з СССР. Цей демократичний конгресмен із стейту Огайо перед своїм від'їздом до Европи заявив, що на події в Мадярщині „ми могли б принаймні так зареагувати, що зірвали б наші дипломатичні зв'язки з різниками в Кремлі, які наказали ту жахливу різню в Мадярщині". Парляментарна конференція НАТО має відбутися в Парижі від 19-го до 26-го листопада. На цій конференції будуть присутні представники 15-ох держав, які є членами цієї організації. Вони будуть радити над тіснішою співпрацею і більшою економічною координацією між своїми країнами.

Сен. МекКарті домагається, щоб ЗДА вийшли з ОН

Вашингтон. — Республиканський сенатор Джозеф МекКарті заявив, що „кожний американець повинен домагатися, щоб ЗДА виступили з Об'єднаних Націй", а пізніше, щоб виключили з цієї країни Організацію ОН. Все це мало б бути тому, що ОН інакше віднеслися до Єгипту і інакше до Мадярщини. Сенатор МекКарті сказав: „ОН з блискавичною швидкістю вирішили вислати військо і зброю до Єгипту, щоб оборонити комуністичного поплентача Нассера", і в тому самому часі не прозвучав ні один голос в тому напрямі, щоб вислати зброю і військо на допомогу Мадярщині.

Загроза страйку в східніх портах ЗДА

Ню Йорк, Н. Й. — Внаслідок того, що не прийшло до згоди Міжнародних Вантажників з власниками кораблів, вночі 15-го на 16-ий листопада може початися страйк портових вантажників в усіх портах на східньому узбережжі, від Портленду в стейті Мейн до Бравнсвілю в стейті Тексас. Голова Спілки Міжнародних Вантажників капітан Вільям Бредлі повідомив, що вантажники в портах Ню Йорку покинуть працю вже о 5-ій годині по полудні 15-го листопада, бо підуть на збори, щоб нарадитися над дальшим положенням. Страйк спричинений тим, що власники кораблів зірвали переговори в справі продовження компромісу, не можучи погодитися на домагання портових робітників.

Джін Кінґ призначений керівником програмного планування „Радіо Визволення"

Ню Йорк. — Президент Американського Комітету визволення від большевизму Говленд Г. Сарджент подав до відома, що керівником програмного планування підтримуваного і веденого Комітетом „Радіо Визволення" став Джін Кінґ, дотеперішній програмний керівник урядового „Голосу Америки". Роберт Г. Дреґер, який на протязі останніх трьох років був керівником програмного планування „Радіо Визволення", після виконання кількох спеціяльних місій, доручених йому президентом Американського Комітету, виїде до Европи, де він займе відповідальне становище в експозитурі цього Комітету на Европейському терені. Радіо Визволення висилає свої радіопередачі з Німеччини і Далекого Сходу до Совєтського Союзу і сателітних країн. Його програми, опрацьовувані колишніми підсовєтськими громадянами, які втекли на Захід, передаються 17 мовами народів Совєтського Союзу. Джін Кінґ ще з 1951 року був співробітником Інформаційної Агенції, що існує при державному департаменті ЗДА і працював до 1954 року в Парижі в американських радіопередачах для Західньої Европи.

СОВЄТСЬКИЙ ВИРЯД У ЄГИПТІ

Ізраїльський вояк оглядає совєтський радіовисильний і сприймальний апарат („Вокі-Токі") здобутий під час боїв із єгипетськими з'єднаннями. На апараті відомий з гітлерівських часів у Німеччині напис російською мовою „Пам'ятай, ворог підслухує".

ПЕРШІ ВІДДІЛИ „МІЖНАРОДНОЇ ПОЛІЦІЇ" ПРИБУЛИ ДО ЄГИПТУ

Рим. — Три великі транспортні швайцарські літаки, два з вояками з Данії і Норвеґії і третій з військовим вирядом, відлетіли в четвер 15 листопада о год. 3:30 ранку південно-европейського часу з летовища Каподікіно під Неаполем до Ізмаїлі в обшир Суезького каналу. В першому з тих літаків було 45 данців у повному воєнному виряді, у другому 50 норвежців. Вони мали блакитні шоломи і блакитні нараменники з білими літерами "UN". Віддаль від неапільського летовища до летовища Абу Сувеір під Ізмаїлею є 1,250 миль. Коли 400 інших різнонаціональних вояків, висланих їхніми державами до „міжнародної поліції" Об'єднаних Націй, придивлялися відлетові їхніх побратимів. Дальші транспорти мають прибути в найближчих годинах. Швайцарські транспортні літаки мають негайно вернутися назад з свого лету на Середній Схід. Сотні пресових кореспондентів і фотографів були свідками тієї першої у світовій історії експедиції міжнародного війська на службі Об'єднаних Націй з місією не допустити до поширення війни на Середньому Сході. Війська Об'єднаних Націй в Кореї були сформовані для активної протидії комуністичній агресії під американським військовим командуванням. Перед відлетом тієї формації — переглянув її генерал Бирнс, десигнований на команданта всієї тієї збройної сили ОН, яка нараховуватиме в цілості коло 6,000 піхотинців. Генерал Бирнс вернувся вже до Риму, де відбуде нараду з генеральним секретарем ОН Гаммершилдом.

Об'єднані Нації не допустили знову червоного Китаю

Об'єднані Нації. — Головна Комісія Об'єднаних Націй, яка складається з 15 членів, прийняла в середу 14 листопада американську резолюцію 8 голосами проти 5, при одному, що стримався і не голосуючому голові, щоб на цій сесії взагалі не дебатувати про справу членства комуністичного Китаю на місце національного Китаю. Цим разом речником „заміни" національно-китайської делеґації комуністичною став делеґат Індії, Крішна Менон, бо його американська преса таврувала не раз за комунофільство. Очевидно, що його підтримали СССР і ЧСР, які одноголосно твердили, що Об'єднані Нації повинні допустити „леґальний" уряд, який одно репрезентує 400,000,000 китайців, і що брак того представництва в ОН діє зі шкодою для світового миру. За американським внеском голосували ЗДА, Англія, Франція, Нац. Китай, Перу, Туреччина, Пакістан і Домініканська Республіка. Проти голосували СССР, Індія, ЧСР, Єгипет і Данія. З уваги на те голосування, не голосовано вже за позитивним внеском Індії, щоб допустити на денний порядок справу прийняття комуністичного Китаю. Крім цього Головна Комісія рішила поставити на денний порядок нарад Генеральної Асамблеї справу Кипру із скарг Греції та Англії, справу Альжиру, голляндсько-індонезійський спір за Західню Гінею, справу расових законів в Південній Африці, безнадійну справу роззброєння і коло 50 інших менше важливих справ.

Арабські володарі нараджуються над ситуацією на Середньому Сході

Бейрут, Ліван. — Три арабські королі і два президенти та репрезентанти ще чотирьох інших арабських країн зібралися у вівторок 13 ц. м. на наради в столиці Лівану Бейруті. Приявними там є королі Йорданії Гуссейн, Іраку Фейсал та Савді Арабії Савд. Із Сирії прибув президент Шукрі аль-Куватлі, а господарем є президент Лівану Каміль Шамун. Король Ідріссе з Лібії і імам Ахмед з Ємену прислали своїх персональних репрезентантів, а від Судану прибув Абдуль Фаттаг Муґрабі, президент т. зв. ради суверенности. Президент Єгипту Гамаль Нассер не приїхав, а заступає Єгипет радше в характері обсерватора єгипетський амбасадор в Ливані. За пресовими інформаціями — центром нарад є не тільки справа Суезу й принципова оборона суверенности Єгипту, порушеної наступом Ізраїлю, Англії і Франції, але й проблема совєтської пенетрації. Ірак, Ливан і Савді Арабія мали виступити рішуче проти участи совєтських „добровольців" у війні на Середньому Сході, а Єгипет і Сирія є великими прихильниками такої участи, хоч в оточенні Нассера будім-то не всі єгиптяни втішені щораз більшим узалежненням Єгипту від Москви. Зріст совєтських впливів в Єгипті і заповідь вислання совєтських військ ніби з допомогою арабам заалярмували деякі арабські кола. З другого боку вони визнають потребу солідарности з уваги на небезпеку від Ізраїлю і від таких західніх виступів, як збройна інтервенція Англії і Франції. До цього часу Нассер ставляв своїх сусідів перед доконані факти, як ось із націоналізацією Суезького каналу та з підписанням договору з СССР про доставу зброї. Теперішня конференція є другим таким з'їздом володарів від 1945 року, коли-то була оснувалась Панарабська Ліга. Хоч Нассер скликував був представників Ліги до Каїро, але ніколи не приїздили тоді як громадно королі й президенти арабських держав.

Єгипет заперечує вістці, наче б він запрошував московських „добровольців"

Каїро. — Речник єгипетського уряду заперечив вістки, які появилися у міжнародній пресі, наче б єгипетський уряд звернувся був до Москви з просьбою прислати совєтських „добровольців". Мовляв, заклик до всіх держав світу за допомогою Єгиптові був виданий тільки раз, негайно після розпочаття ворожих дій Англії і Франції. Того заклику не відкликано, бо англо-французькі та ізраїльські війська знаходяться ще на території Єгипту, але й не було ніякого іншого заклику, зокрема щодо совєтських „добровольців". Коли тепер прибувають на територію Єгипту частини „міжнародної поліції" Об'єднаних Націй, то єгипетський уряд стоїть на становищі, що прибування будь-яких інших чужих військ до Єгипту — зайве — заявив речник Єгипту. Вістка про згоднє „запрошення" Єгиптом совєтських добровольців викликала була в середу велике порушення серед делеґатів в Об'єднаних Націях, бо пригадалось відразу „запрошення" комуно-мадярським урядом військ СССР.

● **Управа Міського Транспорту** в Ню Йорку повідомляє, що від липня цього року число пасажирів на підземках і в міських автобусах зросло на 1.25 відсотка, а прибутки в тому часі — на 1.7 відсотка. Управа тішиться з цього факту, бо від 1948 року число пасажирів на підземках і в автобусах зменшувалося.

ЗДА ВИСТУПЛЯТЬ ПРОТИ КОМУНІСТИЧНИХ ДОБРОВІЛЬЦІВ НА СЕРЕДНЬОМУ СХОДІ

АЙЗЕНГАВЕР ПОПЕРЕДЖУЄ МОСКВУ І ПЕЙПІНГ, ЩО ЗДА НЕ ТОЛЕРУВАТИМУТЬ НІЯКОГО ЗБРОЙНОГО ВСТРЯВАННЯ КОМУНІСТИЧНИХ ДОБРОВІЛЬЦІВ В СЕРЕДНЬО-СХІДНІЙ КОНФЛІКТ, І З'ЯСОВУЄ ПРИНЦИПИ АМЕРИКАНСЬКОЇ ПОЛІТИКИ ВИЗВОЛЕННЯ

Вашингтон. — Виступаючи на своїй щотижневій пресовій конференції президент Айзенгавер з'ясував дуже виразно й рішуче становище американського уряду до совєтських плянів і погроз вислати на допомогу Єгиптові збройні з'єднання т. зв. „добровольців". Він заявив, що З'єднані Держави Америки виступлять через Об'єднані Нації проти будьяких спроб вирішувати суезький конфлікт з допомогою такої чи іншої чужосторонньої збройної сили. Складаючи таку заяву, през. Айзенгавер пригадав акцію ОН на Кореї проти комуністичних добровольців і підкреслив, що ця міжнародна організація має таку ж саму можливість перевести таку акцію теж на іншому терені. Водночас із цим през. Айзенгавер осудив гостро совєтську збройну інтервенцію на Мадярщині. Згідно з чартером ОН Об'єднані Нації мають можливість протидіяти беззаконній збройній інтервенції не тільки з допомогою збройної сили, але теж і з допомогою економічних санкцій і блокади. Виступаючи проти вводження совєтських добровольців у Суезький конфлікт, през. Айзенгавер підкреслив, що ЗДА не підуть в цьому випадку ні за прикладом Великої Британії і Франції, ні за прикладом Ізраїля чи Москви, але діятимуть за порозумінням з ОН. Водночас із цією заявою през. Айзенгавер з'ясував у своїх відповідях кореспондентам засади американської „політики визволення", зокрема у відношенні до сателітних країн і між ними передусім до Мадярщини. Ці засади такі: ЗДАмерики підтримували і будуть підтримувати духа свободи і надії серед поневолених націй, як теж допомагали і будуть допомагати їм всіма можливими способами. Але ж ніколи ЗДАмерики не закликали і не будуть закликати до повстання такого чи іншого неозброєного народу проти переважаючої збройної сили окупантів. Цими ствердженнями през. Айзенгавер дав відповідь на висловлювані востаннє в Европі закиди, що З'єднані Держави відповідальні за викликання антисовєтської революції в Східній Европі і що американський уряд не виконав своїх моральних зобов'язань і не дав допомоги мадярським повстанцям. Совєтську інтервенцію на Мадярщині назвав през. Айзенгавер найбруталішим запереченням справедливости і людських прав.

Чотири азійські держави осудили Англію, Францію, Ізраїль і Совєти

Ню Делі. — Прем'єри чотирьох азійських держав, а саме: Індії, Бірми, Цейльону і Індонезії, нараджувались впродовж трьох днів, від останнього понеділка до середи включно, в столиці Індії, Ню Делі, і після закінчення своїх нарад оприлюднили спільний комунікат. Пакістан, який теж належить до групи держав т. зв. Кольомбо-пакту, не взяв участи в тій конференції, мабуть — як коментують часописи — щоб не скріплювати престижу Індії, з якою він має неполагоджений спір за Кашмір. У своєму комунікаті чотири прем'єри висловили спершу загально „своє сильне невдоволення і зажурення з приводу агресії та інтервенції, переведеної великими державами проти слабших країн. Це порушення постанов чартеру ОН та суперечність духові декларації Бандункзької конференції і її принципам". У подрібному розгляді, чотири прем'єри вітали резолюції Об'єднаних Націй, що займались припиненням збройних дій в Єгипті. Уступ про Мадярщину звучить так: „Прем'єр-міністри придивлялись з великим струбуванням трагічним подіям на Мадярщині. Насильницькі акти були вжиті з усіх сторін і дали у висліді вбивство тисяч народу, а на країну стягнули нужду і велике знищення. Вони жаліють, що совєтські війська, які відтягнулись були згідно з політикою, що її проголосила заява совєтського уряду з 30 жовтня ц. р., вернулися в кількох днях пізніше назад до Будапешту. Прем'єр-міністри стверджують безумовне право кожної країни визначувати свою майбутність без ніякого натиску з-зовні. Вони висловлюють думку, що совєтські війська повинні бути швидко відкликані з Мадярщини і що мадярський нарід повинен дістати волю самому вирішити свою майбутність і форму свого уряду без зовнішньої інтервенції з будь-якої сторони. В інших постановах таврується Англію, Францію і Ізраїль, як „аґресорів", а також французьку політику в Альжирі.

В СВІТІ

● **Західньо німецькі журналісти**, що їх захопила у Будапешті революція і потім навала совєтських танків, жаліються, що вони, а також австрійські, голляндські й скандинавські журналісти, разом 22 закордонні кореспонденти, не змогли знайти пристановища в американській та англійській амбасадах, а знайшли його лише у французькій амбасаді, куди бігли під кулями, коли йшли вуличні бої.

● **Винстон Черчил** задумує 30-го листопада ц. р., в день своїх 82-х народин, зректися свого мандату до Палати Громад (нижчої палати парляменту). В останньому часі Черчил не пропускав ані одного засідання парляменту, підтримуючи в ньому свого колишнього секретаря і політичного учня, прем'єра Ідена. Якщо Черчил зречеться посольського мандату, то королева Елисавета знову запропонує йому шляхетський титул, що дасть йому доступ до палати лордів. Він уже раз відмовився від цього

● **В Порт Саїді**, що його зайняли були англійці і французи, вдчувається брак питної води. Рівень питної води в каналі, що обслуговує весь обшир Суезького каналу, сильно впав. Англійці припускають, що або єгипетська влада зумисне припиняє доплив води, або єгипетські селяни, користаючи з воєнного хаосу, самовільно забирають питну воду, щоб наводнювати нею свої поля. У Порт Саїді сильно обмежено зуживання води.

● **„Червоний" архиєпископ** з Кентерберрі в Англії, Івлетт Джонсон, званий так через свої симпатії до большевиків, заявив, що він, „на жаль", не може „похвалити" поведінки Совєтів на Мадярщині, а Англії — в Єгипті. Все ж навіть у цьому випадку він виправдує більше Москву, аніж власний уряд, бо, мовляв, мадярський уряд сам запросив совєтські війська.

● **Німецька і французька преса** обвинувачують радіовисильню „Вільна Европа" в тому, що вона заохочувала мадярів до повстання, обіцяючи їм закордонну допомогу. Франк Аббот, американський інформаційний директор названої радіовисильні в Мюнхені, рішуче заперечив цьому і заявив, що, крім відомостей та коментарів, „Вільна Европа" не надавала ніяких передач, що заохочували б до повстання, ані тим паче ніколи не говорила про допомогу повстанцям із закордону.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES.	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПОДВІЙНА ПЕРЕСТОРОГА

Багато країн і людей на Заході напевно відчули полегшу і більшу певність від останньої заяви ген. Алфреда Грунтера, уступаючого головного команданта альянтських збройних сил в Европі, про те, що Москва буде „знищена", якщо вона тільки поважиться на війну проти Заходу, і що це „так само певно, як те, що день приходить після ночі". Це була одна пересторога, а друга, яку ген. Ґрунтер висловив рівночасно, відносилася до західніх країн, щоб вони не тільки не зменшували, але постійно скріплювали як свою військову могутність, так і свій альянс.

Обидві перестороги були дуже на часі, бо були вони відповіддю на конкретні заяви і тенденції в теперішній міжнародній політиці.

У зв'язку з подіями на Близькому Сході, Совєтський Союз виявив недвозначно свої агресивні цілі. Ізраїльські війська, які вступили на єгипетську територію, знайшли там величезні маси найрізноманітнішої совєтської зброї, від рушниць і військових автомобілів починаючи, а на танках і важких гарматах кінчаючи. Англо-французькими бомбами знищено на єгипетських летовищах десятки, якщо не сотні, наймодерніших совєтських бойових літаків. Знавці вважають, що знайдена, знищена і здобута совєтська зброя в Єгипті своєю кількістю і якістю вказує недвозначно на те, що в „додатку" до неї мали прийти також і совєтські вояки. Ці висновки потверджує теперішня, дуже грубими нитками шита, совєтська метушня з „добровільцями" для Єгипту.

Коли ж прийшло до засудженої Америкою і Об'єднаними Націями ізраїльської та англо-французької акції проти Єгипту, Москва дозволила собі ще більшу нахабність, ніж цього навіть можна було від неї сподіватись. Вона запропонувала Америці спільну військову акцію проти американських союзників — Англії і Франції, а з свого боку цим двом західнім країнам загрозила ракетами та водневою і атомовою зброєю.

Саме до цієї загрози відносилась пересторога Грунтера. Він уважає, що жадна атака ракетами не знищить західнього оборонного потенціялу до такої міри, щоб Захід не міг повести негайну і направду нищівну відплатну акцію. Перша совєтська ракета, випущена на Захід, означала б самогубство для того, хто її випустив. Ген. Грунтер заявив, що західні союзники мають тепер безсумнівну перевагу над Совєтами, але рівночасно перестеріг, що це відношення може впродовж яких п'яти років змінитись."

З інших тверджень ген. Грунтера заслуговують на окрему увагу ще ті, які відносяться до подій за залізною заслоною. Ген. Ґрунтер у першу чергу заявив, що західні країни не доставляли зброї мадярським повстанцям, і що вони взагалі ставляться дуже обережно вже навіть у самому обмірковуванні можливостей допомоги революційним визвольним рухам на обширі Совєтського Союзу, побоюючись драконівських репресій Москви проти поневолених народів, не тільки повстанців, але й мирного населення. Події на Мадярщині, на думку Грунтера, не послабили й не зменшили агресивних можливостей Москви. Уступаючий командант альянтських військ висловив сумнів щодо можливостей західньої інтервенції в таких випадках, як мадярська революція, але, висловлюючи цей сумнів, тим самим такої інтервенції не виключав.

Виступ ген. Грунтера з пересторогою для Москви, що її агресія була б її власним самогубством, як і для Заходу, щоб не послаблював своєї оборонної могутности, відбився широким відгомоном у цілому світі. Це бо говорив не тільки найвищий командант альянтських збройних сил, який, правда, відходить, але оборонні концепції якого залишаються, — виступові ген. Грунтера придіяється велике значення ще й тому, що, як загально вважається, він склав свої заяви в порозумінні з президентом Айзенгавером та альянтським штабом.

У світлі перестороги ген. Ґрунтера можна ще виразніше побачити остаточний провал совєтського співіснувального підступу, хитро запляновaного і поведеного з виразною метою: промостити шлях совєтської аґресії. Очевидно, що останні події на Близькому Сході були жалюгідні, і що мадярському народові довелося заплатити велику данину крови за сміливий зрив до волі. Але все це допомогло розвіяти пущений Москвою співіснувальний туман і відкрити очі світу на підступно і при допомозі його власних прагнень захитану істину, що не може бути співіснування волі з рабством, що раніше або пізніше прийде остаточна розправа між ними, і що не на співіснування, а на цю розправу вільний світ повинен бути готовий повсякчас.

СОВЄТСЬКІ „ДОБРОВІЛЬЦІ"

Заява совєтського уряду з минулої суботи про те, що він не буде „перешкоджати" масовій участі совєтських „добровільців" у війні Єгипту проти Англії, Франції й Ізраїлю на випадок, коли війська тих держав не очистять зайнятих теренів, була рівнозначна з погрозою збройної інтервенції СССР на Середньому Сході. Так цю заяву і зрозумів весь світ. Ще занадто у свіжій пам'яті комуно-китайські „добровільці", які були насправді дивізіями регулярної комуно-китайської армії, що 26 листопада 1950 року, силою 200.000 вояків, перейшла річку Ялу, поспішаючи з допомогою розбитій дощенту північно-корейській комуністичній армії. Совєтський уряд, рахуючись з тим, що не вдасться затаїти дійсного військового характеру тих своїх „добровільців", відразу підкреслив, що „велике число пілотів, танкістів, артилеристів і старшин, які брали участь у великій вітчизняній війні і служать тепер у резерві, просять дозволу поїхати до Єгипту, як добровільці, і боротися разом з єгипетським народом за викинення агресорів з єгипетського краю".

Першою реакцією світу на цю погрозу був сумнів: чи це тільки блеф, щоб застрашити Англію, Францію та Ізраїль і представити себе в ролі оборонця всього арабського світу, чи тверде рішення Москви встрянути активно в теперішній середньо-східній конфлікт? Найповажніші політичні коментатори міжнародних подій у західній пресі прийшли до одностайного висновку, що це не блеф, а дійсна погроза, якої не можна легковажити. На таке переконання складаються такі розумові аргументи: Совєтам доконче треба розбурхати середньо-східній конфлікт, розпалити і поширити тамошню війну, щоб відвернути увагу світу від подій на Мадярщині і в інших сателітних країнах; совєтська політика на Середньому Сході йшла весь час послідовно по лінії завогнювання тамошніх відносин і провокування авантюр, найкращим виявом чого було масове озброювання Єгипту і через Єгипет Сирії; перекинення на Середній Схід кількох сот, чи хай „тільки" 50 тисяч реґулярних, важко озброєних совєтських вояків із власними старшинами, підпорядкованих далі політичним вказівкам з Москви — це була б реалізація понад 200-річної мрії російської закордонної політики — стати твердою ногою над Нілом, над Середземним і Червоним морями, на шляхах до Індії. Тому ця совєтська погроза, підтримана негайними вістками про „масове зголошування добровільців" до „реєстраційних пунктів" в єгипетській амбасаді у Москві та „інших", стала грізною подією міжнародного характеру.

Метушливість Москви, яка в той самий час у морі крови топить повстання на Мадярщині, скріплює свої залоги у Східній Німеччині, зосереджує війська на східньому кордоні Польщі та заливає всю Азію галасливою пропаґандою проти англо-французького колоніялізму і заявами „приязни" для єгиптян та всіх інших арабів, „загрожених імперіялізмом західніх держав і їх слуги Ізраїлю", ця політична і військова метушливість Москви відсунула на задній плян проблему Суецького каналу та проблему ізраїльсько-арабського замирення. На перше місце висунулась потреба загальмувати імперіялістичний розгін Москви. Відчули це Лондон і Париж. З голосів англійських і французьких передових часописів виходить, що вони здають собі справу з того, що, рішившись на воєнну кампанію проти Єгипту без попередження про це Вашингтону, вони злегковажили не тільки свого американського союзника, але ще більше — совєтську небезпеку.

Англійці мали жаль до З'єдинених Держав, що ці останні ніби замало уваги присвячували політичній цілі Англії і Франції — скинути режим Нассера. Мовляв, Вашингтон, такий чулий на пункті комуністичної небезпеки, проявив замало зрозуміння для конечности позбутися теперішнього єгипетського президента, який насправді став пішаком в руках совєтського шахіста. Можливо, що американська політика у відношенні до Єгипту Нассера була замало ясна: з одного боку, вдарила по ньому різкою відмовою фінансувати Асванську греблю, з другого боку відмовлялася від згоди на проєкт таких економічних санкцій супроти Єгипту, які навчили б його про конечність рахуватися з добрими взаєминами з Заходом. Але, залишаючи на боці американську політику, яка не хотіла штовхати Єгипет в обійми Совєтів і тому займала таку невтральну позицію, фактом є, що у висліді своєї радикальної і безоглядної політики не Америка, а Англія і Франція скріпили впливи Совєтів на Середньому Сході, дали їм в руки знамениті пропаґандивні гасла, дали можливість Москві перейти з ролі оскарженого до ролі прокуратора.

Добром у цьому є тепер признання Лондоном і Парижем, що ніяку велику міжнародну проблему неможливо вирішувати без З'єдинених Держав. Добром є усвідомлення Лондоном і Парижем, що не вільно ні на мить забувати про існування постійної небезпеки від Москви. Добром є, врешті, теперішні наполегливі змагання всіх трьох західніх столиць — відновити західній союз, устійнити надалі спільну політику у відношенні до всіх европейських і азійських справ міжнародного характеру та спільними силами поставити греблю проти дальшої політичної офензиви Москви на Середньому Сході. Треба тільки бажати, щоб ці постанови були такі тверді й такі рішучі, щоб поставили Москву на належне їй місце — обвинуваченого злочинця. Треба, щоб совєтський уряд знав напевно, що транспорти совєтських „добровільців", хай би навіть зодягнених в єгипетські уніформи вже на совєтській території, будуть викликом на адресу Америки, як збройна інтервенція СССР на тій африканській території, на якій большевикам нема чого шукати.

Анна Франко-Ключко

ТАМ, ДЕ ПЛЕКАЮТЬ УКРАЇНСЬКІ ТРАДИЦІЇ

Це було ще у вересні.

Наспіло запрошення приїхати до Рочестеру на святкування 100-літнього ювілею народин мого батька, Івана Франка. Рочестер — мале місто недалеко канадійської границі. Що там є українська громада мене не дивує, бо такі громади є в багатьох містах Канади й Америки, але дивує мене незнайомий підпис на запрошенні. Проте, кілька слів „вірю, що не відмовите приїхати", мене переконують.

А ще здивувало мене це запрошення тим, що, як читала я в газетах, величаві свята з нагоди столітньої річниці мого батька відбулися в Ню Йорку, Филаделфії, Шикаґо та інших містах з цікавими програмами, от хоч би з виставою Й. Гірняка „Мойсей", але там ніхто про мене не згадав, ніхто з тамтешніх організацій не висловив бажання, щоб я до них приїхала. Тим більше немов від рідних видалось мені оце запрошення їхати до Рочестеру.

Правда, були труднощі, бо я ще не маю канадійського громадянства, але лист до консула, а потім телефонічна розмова панства Андрушинів досягнули успіху, і я одержала візу протягом одного дня, на що іншим приходиться ждати місяцями.

Ще малі приготування, ще останній лист до пані Онуфрик, і вже сидимо в авті: мій син Мирон, синова Надя і внучка Галя.

Погода прекрасна, мов створена на те, щоб додавати святочного настрою, бо ж це свято подвійне — не тільки свято мого Батька, але й малий відпочинок від праці.

Багато сонця, красок і запаху достигаючих овочів та осінніх квітів. Попри дорогу минаємо станки, заставлені кошиками овочів. Але годі навантажувати авто овочами, аж на відворотній дорозі обіцяємо це собі.

Сади і сади, широко знані сади Канади, а з другого боку — сади Америки. Так живо нагадують вони мені сади на рідних землях, в Галичині, на Підкарпаттю. Крізь зелене листя проглядують на деревах ще не зірвані червоні яблука, золотисті грушки. На землі також гори яблук, кошики грушок. Робітна пора для садівника.

Проїздимо попри вже знаний водоспад Ніягару. Одне з чудес природи, що, мов могутня твердиня, ставить опір змаганням людини внести і туди свою культуру.

Зближаємось до Америки. Цікаво поглянути на той найближчий до Канади її куточок. Може того, хто тільки приїхав до Америки, вражає відмінність американських міст від европейських, але мені з Канади здаються міста в Америці дуже подібні до наших.

І ось ми вже в Рочестері. Заїздимо до дому пані Онуфрик. Зустрічає нас старенька мама, господиня дому, просить до хати. Стискаю її спрацьовані руки, і вже бачу відразу знайоме, узяте з рідного краю, обличчя бабуні. Щоправда, в Америці не треба їй носити води з колодязя, не треба дров рубати до печі — багато полегші для господині, але все ж таки вона клопочеться за дім, за діти, так, як колись було в рідній хаті у Рогатині. Роки прибувають, сили убувають, але не посидить вона, не відпочине, поки не доведе все до порядку. Кожний день, коли смачний обід (властиво вечеря) вже готовий, виходить на ґанок, виглядає, чи вже йдуть діти, потомлені працею. Оця готова страва, подана поморщеними руками, дає дітям те родинне тепло, ту ілюзію рідного, незабутнього дому. Нині може його і не відчувається і не цінить ся, але він приявний з кожним рухом, з кожним кроком, з кожним словом матері, і тільки тоді це відчується, як її не стане, коли замість дбайливої мами настане пустка...

Приходить пані дому з праці, запрошує час свята пробути у неї вдома.

Приймаю запрошення з охотою, хоча нерадо обтяжую своєю особою і без того потомлених буденщиною господарів. Але не можу опертися бажанню і тузі побути в українській родині, взяти з собою крихту того тепла, що зразу відчуваю.

Ще ідемо до міста не так оглянути його, як радше купити хоч малого гостинця дітям, що лишилися вдома, бо Америка — це маґічне слово для канадійця, там можна купити все дешевше й ліпше.

Увечері сидимо ще довго з господарями. Осінній тихий вечір. Спроквола падає пожовкле листя з деревини, за вікнами западають сутінки.

Темні тапети кімнати і меблі з давніших часів надають якоїсь сумовитої закраски до настрою. Панство оповідають. Пані супокійним, здержаним голосом малює страшні, болючі картини інвазії німецьких насильників на їх рідні землі, Рогатинщину. Ця частина галицької землі з малим містом Рогатин знана як найбільш свідома національно з цілої Галичини. Населення за свою любов до рідного краю платило тяжку данину тим, що прийшли не тільки грабувати збіжжя, худобу і все, що бачили, а ще й насилувати, убивати, катувати по-звірськи.

Одна картина за другою: розстріли, насильства, пожежі. Все це „геройські" вчинки двох наїзників, німців і москалів. Картини страшні і болючі...

— 0 —

А на другий день, в неділю, знов сонце розкидає своє золотисте проміння, природа знову чарує своїми багатими дарами.

Під вечір ідемо на академію. Заля переповнена, видно, що українська громада в Рочестері досить велика.

Програма академії підібрана добірно, точки були виконані старанно. Уривки з „Мойсея" — продеклямувала п. Ірина Гошовська з великим чуттям і розумінням. Промову відчитав п. Косаренко-Косаревич, шкільний товариш мого брата Петра. Зустріч з ним була несподівана і припадкова, бо ж тяжко уявити: Львів, Київ і... Рочестер. Чому якраз Рочестер? Які дивні й незрозумілі бувають зустрічі...

По концерті знов несподівана зустріч. Підходить пані в чорному: „Пізнаєш?" Шкільна товаришка А. Р. Довго вдивляюсь в її обличчя, і ось стає перед очима ясний образ молодої панночки. Велика віддаль часу, немов пропасть, стоїть між нею і мною. Лише кілька слів, кілька поглядів кидаємо одна до одної, і це все. І знов відходимо одна від одної далеко, може назавсіди...

Ще підходить одна пані, просить: „Напишіть мені щось". Очі такі любі, глибокі і сердечні. Не сходить вона мені з думки, миготить її постать в душі, немов промінчик.

Живим доказом, що Іван Франко не був ані ворогом Церкви, ані атеїстом, а серед священиків мав і має приятелів та почитателів його генія, була промова місцевого пароха.

Мило вразили мене кілька слів признання пана, що пробував в совєтському пеклі і вихований був у совєтських школах, де большевики, — як той кравець у казці Андерсена, що накинув на короля чарівну одіж, якої не було, — нині накидають на Івана Франка червоний комуністичний халат, якого в дійсності немає, і заставляють в нього вірити український нарід.

Та надходить час від'їзду. Стискаю руку п. Шевчука, голови УКК, на його руки складаю подяку за милу гостину в Рочестері. Нині, коли пишу про мій побут там, згадую їх усіх і залітаю думками в той тихий рідний куток, де не забувається рідна мова, де плекається українська культура.

УГОРСЬКА ТРАГЕДІЯ

Лондон. — Здавалося на початку революції 1917 року, коли впав трон царя Миколи II, що вже ніколи не повториться трагедія задушування народної революції силами Російської імперії. Але, як свідчать події, історія повторюється...

Мадярщина зазнала в березні-липні 1919 року комуністичної диктатури під проводом Белі Куна. Як пише про ті події большевицький комісар Антонов-Овсеєнко, Москва хотіла послати на поміч Кунові на Мадярщину повстанські відділи Махна і Григор'єва, що стали були „на совєтську плятформу". Однак цей плян був розладнаний тим, що „батьки-отамани" підняли самі повстання проти російської большевицької окупації. Таким чином, „українська інтервенція" на Мадярщині не здійснилася. Мадярам допомогли знищити владу Б. Куна румуни, які послали своє військо на Мадярщину.

Мадярські політичні групи, які взяли в свої руки владу, не вміли оцінити ситуацію: вони вернулися до „старого режиму", в якому панувала земельна аристократія, а народна селянська маса була без землі, в ролі наймитів на панських широких ланах. Політична свобода на Мадярщині під владою адмірала Горті була дуже обмежена, про рівність громадян у виборах до парляменту не було й мови.

Цей режим був головною причиною того, що на Мадярщині нелеґально ширилася большевицька пропаґанда, якій допомагала всякими засобами Москва. Коли Мадярщина опинилась за другої світової війни в таборі союзників Гітлера, то надії на Москву охопили і значну частину мадярської ліберальної інтеліґенції: адже ж мадярські політики добре знали, яку будучність усім народам Центральної і Східньої Европи готував Гітлер. Тільки одна мадярська група — фашисти під проводом Салаші — билася доостанку на боці німецького „фюрера".

Після війни мадярські патріоти вірили, що вже в своїй країні вони зможуть завести демократичний правопорядок та здійснити найпекучішу реформу — земельну. Але демократичний режим був недовговічний: московський „генерал-губернатор" на Мадярщині — Ворошилов — допоміг в 1947 році мадярським комуністам захопити владу. Демократичні провідники мусіли емігрувати або опинилися поза законом. На Мадярщині запанувала комуністична диктатура виразно сталінського типу. Коли проти безоглядного диктату Москви деякі мадярські комуністи почали протестувати, то їх, після процесів за відомим московським зразком, повішено (Райк і ін.).

Після 20-го з'їзду компартії в Москві та після примирення Хрущова з Тітом, деякі мадярські комуністи виступили з домаганням „окремого шляху до соціялізму" для Мадярщини. Очевидно, ні Надь, ні інші опозиційні комуністи не збиралися ліквідувати диктатуру: їх манив приклад Тіта, який лишився правовірним „ленінцем" і при тому зберіг незалежність від Москви.

Однак події на Мадярщині пішли понад голови опозиційних комуністів. Щоб не втратити участи у владі та й своєї голови, Надь з товаришами мусів викинути весь комуністичний „баляст" із свого політичного арсеналу і прилучився до угорської національної революції, під проводом демократії. Так, під натиском народних мас, був зліквідований мадярський „націонал-комунізм", і прапор демократичної республіки замаяв над Мадярщиною.

Перемога демократичної ідеї на Мадярщині була головною причиною інтервенції Москви в мадярські внутрішні справи. Тітоїзм не страшний Москві; з комуністичними партіями Москва може порозумітися. Але ліквідацію диктатури на Мадярщині Москва уважала за смертельну небезпеку для всієї комуністичної системи і для совєтської імперії. Революція на Мадярщині може „заразити" також інші країни і народи під московською „протекцією".

Тим то в Москві вирішено діяти зараз і безоглядно, хоч би довелося залити кров'ю цілу Мадярщину. Уряд Імре Надя проголошено „фашистським", і на задушення народної революції послано на Мадярщину масу війська. Цікаво зазначити, що Тіто сам злякався розмаху мадярської демократичної революції, в якій, мовляв, взяли верх „реакційні елементи". Бо югославському диктаторові ясно: коли б на Мадярщині виграла демократична революція, то і його „піддані" не захочуть довше терпіти диктатури в Югославії і підуть за мадярським прикладом.

Володарі Кремлю задушили мадярську революцію, щоб вона не перекинулася на інші поневолені Москвою народи. Хрущови, Жукови та інші „колективні диктатори" ідею „світової пролетарської революції" проміняли за свою імперію, яку тепер на Мадярщині совєтська армія цементує кров'ю і залізом.

Тому 80 років російський реакціонер К. Леонтьєв писав, що Російську імперію, щоб вона не розпалася від революційних рухів, треба „підморозити": лишити царський режим незмінно і душити всякі рухи до свободи. Цю політику продовжує тепер російська совєтська влада.

П. А.

СОВЄТСЬКИЙ КІНОФІЛЬМ ПРО ЛЬВІВ

Цими днями на Україні почали демонструвати новий кольоровий короткометражний кінофільм „У місті Львові", присвячений 700-річчю Львова, що його бучно відзначають тепер большевики. В цьому фільмі глядач не побачить нічого про славне минуле столиці Західньої України, натомість повно в ньому кадрів про „новий завод „Львівсільмаш", про новостворене Комсомольське озеро, про „культурне життя міста і про відпочинок трудящих".

ЧОМУ Я...

Чому я не місяць,
що в небі літа?
Скажи, синьоока,
ти знаєш.

Чому я на світі
не квітка ота,
Що ти до грудей
пригортаєш?

Чому я не місяць
майських вечорів,
Щоб міг у блакиті
літати,

Щоб землю я сяйвом
облити умів,
В очах твоїх
відблиском стати?

ІВАН ХОМЕНКО

В. Гайдарівський

ЩЕ ОДНО КОХАННЯ

Повість

(25)

Безпальченко голосно засміявся, і Катя помітила, що його веселість вимушена, нервова, він стримує себе, щоб не вдатися в іншу крайність. Катя відчула, що батько переживає трагедію, одначе свого стурбування теж намагалася не виявити.

— Покладіть ще цукру, тату, — підсунула вона цукорницю. — Солодощі для людини дуже корисні. А доганами не переймайтеся. Одні їх пишуть, а інші знімають. Ви подасте апеляцію, і все буде гаразд.

— Апеляцію? Ні, Катю, — заперечливо похитав головою Безпальченко. — Ніщо мене вже не врятує, бо в справу встряв Курдюк. То сатана — не людина. Змагатися мені з ним — все одно, що калаталом заглушити грім. Так догана на мені і присохне.

— Чим вас настрашив Курдюк — не розумію, — у здивуванні знизала плечима Катя. — Хіба своєю тушею грубою...

— Стажем великим і зв'язками. Йому залишається тільки один крок до найвищих керівних посад. Але я ще не все сказав, доню. Ти знаєш, хто призвів мене до цього? Твій приятель Копа!

— Тату! — спалахнувши, незадоволено мовила Катя. — Він мені не приятель і навіть не знайомий.

— О, ти вже й сердишся. А його ж так розхвалили, зробили знатною людиною, висунули на відповідальну посаду і таке інше.

— Не може бути! — обурено вигукнула Катя.

— На жаль, це так. Він — персона ґрата, а я — порох, болото, бруд. Такі метаморфози подиву гідні. Сміх і горе, доцю.

Батько, не допивши чаю, раптом подався до своєї кімнати. Він відчував, що далі стримуватись не може, а показати перед донькою свою розпуку не хотів. Швидко роздягнувся і занурив обличчя в подушку.

Незабаром лягла і Катя. Жадного шереху не було чути, обоє вдавали, що сплять, і обоє думали сумні думи, він — про своє мрячне майбутнє, а вона про заподіяне батькові лихо.

XII

У кузні, від ударів багатьох молотів залізо реготало і надривно ридало, гуло урочисто, мов церковні дзвони, і жалісно скимліло, по-старечому кректало і безтурботно співало. Вир звуків зливався в одне нестримне металеве ревіння, в музику божевільної оркестри, від якої у слухачів роздирало нерви.

У голови завкому Ворошуна, тільки но він увійшов до кузні, одразу занили всі зуби й заморозилися ясна. Але, перемагаючи біль, йшов уперед, до ковалів, виконувати свої громадські обов'язки. Запитав, де працює Копа, і робітники показали йому на широку спину кремезної людини, яка ритмічно згиналась і випростовувалась, мов молилася до вогненно-червоного заліза, що лежало на ковадлі. Зачекав, поки парубок поставив молота долі, і підійшов ближче.

— Добридень, Максиме Федоровичу! — мов до давнього знайомого, привітався голова завкому і простягнув молотобійцеві руку.

Копа від несподіванки здригнувся, не впізнав, хто до нього звертався, не розчув слів, не бачив простягненої руки. В очі кинулася йому жовта шкіряна течка, яку тримав голова під пахвою. Якби перед Максимовими грудьми зловісно блиснув фінський ніж, то певно парубок тримався б холоднокровніше. А течка його злякала — вона нагадала про зустріч із дядьком Курдюком, після якої Максим занепокоєно, сторожко і напружено вичікував тієї хвилини, коли з ним повинно трапитись щось неприємне, а може й страшне. Парубок поточився назад і, якби не вперся спиною в коваля Лавріна Матвійовича, то або впав би, або кинувся б тікати. Коваль, швидко зорієнтувавшися в обставинах, розважив, що голова завкому з'явився не за тим, щоб Максимові зробити прикрість, бо тоді б він не напускав на своє обличчя цукоркову солодкавість.

— Бідний хлопчина, зовсім звівся нінащо. Ви повірите, товаришу, — звернувся коваль до Ворошуна, підтримуючи за стан парубка, — дивишся на Максима і думаєш, що це кремінь — не людина. А справді ж здоров'я у нього і на копійку нема. Самі бачите, трохи молотом помахав і голова йому запаморочилась, ледве сердега на ногах стоїть. Доведеться тобі, Максиме, міняти фах. Не буде з тебе коваля. Віддам тебе в село десь, будеш там за опудало, горобців з проса ганятимеш. Та привітайся ж з товаришем Ворошуном.

Голова підійшов до Максима, впіймав його руку й потис.

— За здоров'я ви не турбуйтесь, Максиме Федоровичу, — підбадьорив він парубка. — Наша країна потрібних їй людей напризволяще не кидає. У нас досить є курортів, санаторіїв та будинків відпочинку. Вилікуємо вас, поновимо вам дорогоцінне ваше здоров'я, і заводу кидати не доведеться. Але товариш отець сказав пророчі слова — коваля з вас уже не буде. Підете на іншу працю...

Василь Мудрий

НА ЖИДІВСЬКІ ТЕМИ

(3)

Польський Конгресовий Комітет у Шикаго підготовляв у вересні 1917 р. набір добровільців до польської армії, що організувалась під проводом ген. Юзефа Ґаллера у Франції. Для цієї армії треба було і моральної і матеріяльної підтримки у Франції і поза нею. Дмовський звернувся до впливового жидівського діяча Лусіяна Вольфа в Англії, а за його посередництвом до інших впливових жидівських діячів, щоб вони допомогли у визвольних польських змаганнях. В часі тих переговорів виявилось, що найкращу перспективу для підтримки акції Дмовського і його комітету може дати Америка, яка саме вступила в війну, а в якій було багато поляків і польських жидів.

У вересні 1918 р. І. Падеревський переслав Луї Маршалові деклярацію Польського Народового Комітету у Парижі, видану 12 серпня 1918 року за підписом Дмовського. В цій деклярації між іншим писалось: „Польська держава матиме демократичну конституцію і керуватиметься принципами свободи і справедливости... Усі громадяни, без огляду на їх національну, расову та релігійну приналежність, будуть рівноправними".

Л. Маршал відповів Падеревському, що ця деклярація не вистачає, бо її тези стоять у яскравій суперечності з тим, що діялось під впливом п. Р. Дмовського в Польщі за останніх п'ять років у відношенні до жидівського населення. Дмовський приїхав до Америки. Дня 6 жовтня 1918 р. Луї Маршал відбув з Дмовським розмову. Ця розмова опублікована Луї Маршалом. Вона мала драматичний хід. У ній Дмовський був змушений ствердити: „Признаю, що я був ворожо наставлений до жидів і як керівник політичної партії я боровся з жидами і несу відповідальність за організацію економічного бойкоту проти них". Причиною цього була — на думку Дмовського — постава литовських жидів, які в 1918-их роках переселились до Польщі. Вони говорили тільки російською мовою і поширили рух в тому напрямі, щоб жидівське населення користувалося виключно тільки жидівськими адвокатами і жидівськими лікарями. Словом, жиди були перші, що почали організувати „бойкот". Місто Варшава вибирало одного посла до російської Думи, а жиди, що творили в Варшаві 38% населення, підтримували соціялістичного кандидата. В Познанщині жиди говорили з-правила німецькою мовою, що теж вражало поляків.

Ці арґументи Л. Маршала не переконали і він зажадав від Дмовського, щоб він у відповідному заклику до польського народу звернув увагу на помилковість дотеперішнього поведення польської „народової демократії" супроти жидів. На те Дмовський відповів: „Якщо я відразу зміню фронт щодо бойкоту, як ви цього бажаєте, то моя партія зараз же зробить мені закид, що мене перекупили".

Л. Маршал звернув Дмовському увагу на обставину, що без жидів Польща не була б у силі скоро розвиватися під економічним оглядом. На те Дмовський відповів, що Японія не має жидів, але під господарським оглядом стоїть високо. Жиди під ніяким оглядом не стоять ні нижче ні вище поляків.

Польський письменник і публіцист Станислав Мацкевич (Цат) пише в своїй „Історії Польщі", що був час, коли навіть діячі ендецького середовища впливали на Дмовського в тому напрямі, щоб він проголосив прилюдно позитивну для жидів деклярацію, бо це політично виплатиться, але Дмовський і від того відмовився. Таке було його відношення до жидів, але таке саме було воно і до українців.

II.

Мендель Ошерович опублікував дві книжки: одну під назвою: „Історія мого життя" і другу п. н.: „Міста і містечка в історії жидів в Росії і на Україні" (два томи).

В першій автор описує цікаво і навіть сентиментально місце свого походження. Він находився в містечку Тростянець на Україні. Тростянець мало кому знаний. Щоб визначити його географічне положення, автор пише, що містечко це належало до Подільської губернії і було положене недалеко залізничої дороги між Києвом і Одесою. Але й цього замало для читача, що не знав України. Тому автор визначує положення Тростянця ще й натяком на те, що він лежав біля Тульчина, недалеко Брацлава і Немирова, отже між містами, які стали серед жидівства голосні погромами за часів Богдана Хмельницького в 1648 р.

Тростянець мав свій ярмарковий день кожного четверга. Жидівське населення було вбоге. Воно складалося з ремісників, невеличкої кількости крамарів, що мали крамниці в „ратуші", та з кількох покупців збіжжя. Кожний ярмарковий день був для тростянецьких жидів великою подією життьової ваги. Всі вони до ярмарку основно приготовлялись. Ремісники приготовляли на продаж свої вироби, крамарі робили запаси всякого краму, що його часто брали в гуртівників із більших міст на борг. Кожний жид бажав в часі ярмарку вторгувати бодай стільки, щоб йому вистачило на життя до чергового ярмарку, й щоб хоч вистачило на шабаш, себто на суботу. Кожний ремісник мав родину, часто дуже численну і забезпечити її на цілий тиждень у часі одного ярмарка було важко. Тому біда була частим гостем у примітивних домах тамошніх жидів. Ярмарки були кращі, коли сприяла погода, але бували погані, коли був дощ чи сльота. В таких випадках всі жидівські ярмаркові пляни провалювалися. Крім того серед жидівських ремісників та крамарів була дуже завзята конкуренція. Коли наприклад, хтось відкрив нову крамничку, то бувало й таке, що рідний брат його відкривав того роду крамницю для конкуренції. Словом, незавидна була доля цих маломістечкових жидів. Вони надіялися завжди на покупців - селян, а ці приїздили чи приходили на ярмарок не все за покупками, але часто за розвагою чи для прогулянки.

Але автор, як людина чутлива і вразлива, син торгівця залізом, бачив у тих ярмарках і своєрідну красу. Лірники і бандуристи співали своїх стародавніх та побутових пісень. Вони гуртували біля себе багато селянських слухачів та глядачів. Прислухувався тим сумовитим, поважним пісням і автор. Вони йому подобались, вони його полоняли. Кожний ярмарок, особливо літом, був кольористим, живим і гідним уваги видовищем. Вишиванки, корсети, різнобарвні хустки жінок та чоловічі селянські одяги залишили в автора незатерті враження краси. Глибоко в пам'ять врізалися авторові два селянські типи, а то: селянин Афанасій, що в часі ярмарків носив воду, яку безплатно роздавав селянам, але який водночас був популярним стрижієм і голярем. Свої прибори до стриження та голення носив у торбині та стриг селян під час ярмарків. Масово стриглися в нього жиди, особливо перед шабашом. І автора згаданих споминів стриг той же Афанасій, „погрожуючи" йому не раз тим, що обітне пейси; другий тип Федот, власник млина (колись Павлового) і гарного ставку. До того ставку літом ходили купатися жидівські діти. Цілий тиждень купалися даром за винятком п'ятниці, коли Федот ставав у брамі і від кожного жида, що приходив купатися, брав копійку або коробку сірників. Без такої оплати нікого до купелі не пускав. Цей Федот тому мабуть не мав великого довір'я серед жидів. Коли ж раз у неділю явився в містечку чорносотенний аґітатор, що закликав селян до погрому з допомогою демагогічних гасел, що, мовляв, всі жиди це п'явки православного народу, тоді Федот, почувши в чому діло, підсунувся до аґітатора, і, відсунувши його, спитав: „Жидів бити — защо?!" Те „защо" врятувало ситуацію. Слухачі аґітатора звернулись тепер проти нього і його прогнали. Федот виріс в жидівських очах на порядного чоловіка, на приятеля жидів.

У двотомовій праці про міста й містечка України автор довше спиняється на Києві, столиці України. „Київ — пише автор — це місто, що притягає до себе, Київ — це місто з великим минулим, це місто, що ніколи не може втратити надії і на велике майбутнє. Там кожна п'ядь землі насичена важкими діями з життя усього народу".

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Шикаго, Ілл.

Ювілей Відділу УНСоюзу.

В Союзовім Домі відбувся тут в суботу, 10 листопада, ювілейний бенкет з програмою для вшанування 50-ліття Братства св. Николая, 106-го Відділу У. Н. Союзу. Торжество зачалося вступним словом секретаря Відділу п. Дацькова, який привітав присутніх і для посвячення американського прапора покликав кумів та зорганізував виступ. Парох о. д-р Гавліч посвятив прапор і виголосив довше слово на тему вірности перших наших іміґрантів своїй церкві і народові. Перші наші піонери в Америці співпрацювали з церквою, а така співпраця є все запорукою успіху. Хоч від полтавського бою 1709 року, Україна йшла в долину, а польські письменники тішили себе, що в Україні залишились ще тільки „хлоп і поп", то 50-літній ювілей Відділу УНС цього вечора доказує, що навіть в Америці цей „хлоп і поп" разом могли доконати великих діл. Шикаґовська парафія є гордою, що має таких парафіян, що здали іспит свого національного вироблення.

Дальшою програмою проводив предсідник Відділу д-р Степан Самбірський. Хор ім. Лисенка під управою п. Іванкова відспівав в честь ювілята три пісні: Коль-Слави, псалом Бортнянського, Ой у лузі, і Живи Україно.

По черзі були представлені найстарші члени УНСоюзу, включно з членом - основником Петром Гавришковим. Ними є: Николай Гуль, Осип Коцовський. Від організацій вітали Відділ — Ювілята пп. П. Васильовський від 221-го Відділу УНС, Максимів від 379-го Відділу пані Штим від 125-го Відділу, Команишин від „Провидіння", пані Мілкер від Марійської Дружини, пані Прокопів від організації княгині Ольги, і п. Лучків від Українського Клюбу. Всі вони, згідно з традицією давньої іміґрації, зложили ще грошевий дар для Ювілята.

З короткого фінансового звіту довідалися присутні, що Братство за час свого існування дало 16,259 дол. на народні цілі.

Іменем УНСоюзу привітав Братство з приводу Золотого Ювілею інж. Степан Куропась, головний контрольор. В короткій промові він підчеркував ті світлі моменти, які до нині лягли в основу, не лише нинішнього Ювілята, але й всього УНСоюзу. Червень 1906 року — це була дата народження 106 Відділу УНСоюзу, але вона була рівночасно й датою початків організаційного життя у великій українській громаді на Заході Америки. Вона була рівночасно доказом, що УНСоюз, закріпившись на Сході, посувається на захід і для закріплення своєї ідеї заклав 106-ий з черги свій Відділ. Цей „хлоп й поп", як казав о. Гавліч, знайшов себе разом і д-р Сімнович з о. Струтинським стали основниками першого Відділу УНСоюзу в Шикаго.

Святкування ювілейних торжеств союзових відділів є потрібні не лише для перегляду дотеперішньої праці і перегляду сил, але й для традиції, для історії. Головні Урядники Союзу напевно були б приїхали на так важний ювілей, але вони, крім УНСоюзу, мають ще Український Конґресовий Комітет, Український Допомоговий Комітет, й інші українські американські комітети й їм неможливо всюди їздити. Зрештою, думали, що мають в Шикаго добрих заступників. Головний радний Тарас Шпікула, крім привіту від У. Н. Союзу, вказав на те, що найкращим ювілейним даруноком для Батька Союзу буде придбання нових членів. Говорити можна багато, але балачки без діл є мертві.

Всю імпрезу пильно фільмував член Відділу п. Андрій Косович, так, що для будучого історика, крім писаних матеріялів, будуть ще й фільмові!

Степан Куропась.

Ню Йорк, Н. Й.

ДОБРУС манiфестує.

3-го і 4-го листопада радіопередачі приносили щораз сумніші інформації про події в Мадярщині. Повідомлення про криваву розправу большевиків у Будапешті били по нервах і пригнічували. У неділю 4 листопада був напрочуд теплий і сонячний день. Страшно було подумати, що там, у Мадярщині — може під таким же ласкавим сонячним промінням відбувається зараз одна з великих трагедій...

Як раз того дня, коли ми чули через радіо останні крики повстанської радіовисильні: „Гелп, гелп ас!" — мадярська еміґрація підготувала в Ню Йорку велику маніфестацію протесту проти большевицької машкари і вимоги, щоб Америка рятувала борців за волю. Управа ДОБРУС-у рішила взяти участь у маніфестації, щоб приєднати свій голос протесту, співчуття повстанцям і апелю про допомогу. Зробивши біля українських церков оголошення з запрошенням до участи в маніфестації, група ДОБРУС-у прибула біля год. 3 дня на місце збірки на розі 5 авеню і 54 вул., де до неї приєдналась решта охочих, серед них і недобрусівців. Маніфестація почалась біля 4-тої год. Попереду несли багато мадярських прапорів, потім ґріб-символ жертв повстання, далі йшов хор і група жінок у жалобних одягах, загін скавтів в уніформах, а потім численні колони маніфестантів з великою кількістю плякатів.

Коло 10 тисяч людей по 8 у ряд ішли безмовно з похиленими головами по 5 авеню, потім — по 68 вул. біля советської амбасади до 2 авеню. Там маніфестація закінчилась, але значна частина організацій і груп перейшли до будинку ОН, для пікетування, бо там розглядалось питання про події у Мадярщині.

Українська група на чолі з ДОБРУС-ом у кількості поверх 40 осіб несла 4 вдалих плякати і звертала на себе увагу численних спостерігачів, що купчилися на хідниках. Її фотографували для мадярського журналу та фоторепортери.

А. Гудовський. (заст. голови ДОБРУС-у).

Омага, Небраска

Вітають представників УККА.

У суботу, 10 листопада ц. р. наша українська громада мала надзвичайне свято: вперше за час свого існування мала нагоду вітати в себе представників Українського Конґресового Комітету Америки. Це були Члени Ради Директорів проф. Роман Смаль Стоцький та Іван Дужанський, Голова Ліґи Американців Українського Походження у Шикаго.

Достойників УККА вітав від місцевого українського громадянства п. Володимир Столярський, Голова Української Громади Омага (Відділ УККА). До учасників зустрічі промовляв проф. Р. Смаль-Стоцький, інформуючи про головні засади праці УККА, передаючи при цій нагоді привітання від Екзекутиви УККА. Після цього п. І. Дужанський поінформував приявних громадян про працю української делеґації серед американців, що зібралися на річних зборах і нарадах Всеамериканської Конференції для Поборювання Комунізму, яке відбувало цьогорічні свої наради саме в Омазі, Небр.

Після зустрічей у Лос Енджелес та Сан Франціско — це була третя з черги надзвичайно цінна нагода, коли український загал, далекий від свого центру в Ню Йорку та Вашинґтону, мав можливість зустрічати представників УККА та вислухати автентичні інформації від членів Ради Директорів про працю й сучасні завдання Українського Конґресового Комітету Америки.

Членство в Українському Народному Союзі — це ваш національний обов'язок і особистий інтерес! Вступайте в члени У. Н. Союзу!

• ПОВІДОМЛЕННЯ •

Літературно-Мистецький Клюб у Филаделфії сповіщає ВП. членів, що в п'ятницю, 16-го листопада в годині 7:30 вечора відбудеться в приміщенні Клюбу в Українській залі при вул. Френкліна

ВЕЧІР СПОГАДІВ про ІВАНА ФРАНКА

Виступлять: п. К. Ґардецька, Вол. Дорошенко, д-р М. Рибак і проф. М. Тершаковець.

Гостям раді.

Українська Вільна Академія Наук у США

11½ Вест 26-та вул. Ню Йорк

В суботу, 17-го листопада 1956 о 7-ій год. вечора в приміщенні УВАН у США відбудеться:

Засідання Природничого Відділу

Доповіді:

Проф. О. Архімович „Ботанічні сади Ню Йорку"

Проф. Наталія Осадча-Яната Рецензія на роботу Воровського „Українське місцеве й особове назовництво в інтернаціональній ботаніці".

Вхід вільний.

Керівництво Секції

ХРОНІКА УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ

В Канаді

СОБОРНЕ СВЯТО ІВАНА ФРАНКА

відбудеться в найбільшому Торонтонському Театрі ОДЕОН 25 листопада 1956. Бюст Івана Франка — роботи молодого скульптора Євгена Голубця — вже готовий. Збірний Хор під проводом проф. Галини Голинської відбуває проби. Програма вже устійнена: Святочна доповідь проф. В. Ревуцького. Спогад про батька його дочки Анни Франко-Ключко. У мистецькій частині, окрім восьми пісень Українських Бандуристів з Америки, виступить гість з Америки Ірина Гошовська з мелодеклямацією „Одинадцятої пісні" з Мойсея, оперова співачка Стефа Федчук, Оля Федчук, яка продеклямує „Прольоґ до Мойсея" та ін. Збірний хор має виконати кілька пісень.

СТИПЕНДІЙНИЙ КОНТЕСТ

вже започався і потриває до 16 грудня 1956. Весь чистий дохід піде на Стипендії імени Івана Франка для студентів з найкращим успіхом з українознавства при університетах: Торонто, Оттава, Монтреал, Вінніпеґ, Саскачеван та Едмонтон, щоб тим способом не тільки належно вшанувати 100 Роковини Івана Франка, але також заохотити молодь до студій українознавства.

Контест тим цікавий, що кожний квиток отримає певну нагороду, а всі нагороди разом мають вартости $2056.80. З них найбільша вартість — бюст Івана Франка в скульптора Є. Голубця.

РЕОРГАНІЗАЦІЯ ВІДДІЛУ КУК У ТОРОНТІ

почалась творенням Ділових Комісій як організаційної, фінансово - бюджетової, політичної імпрезової, шкільної, робітничої, пресової, господарсько - професійної, культурно - освітньої і комісії фонду студій українознавства.

На засіданні Екзекутиви Відділу 24 жовтня вирішено прийняти обов'язки Екзекутиви Провінціяльного Відділу на Провінцію Онтаріо. Сталося, так за бажання Централі Комітету Українців Канади, яка тим способом виконала постанову Конґресу Українців Канади в справі творення Провінціяльних Відділів КУК.

● На першій сторінці болгарських газет видруковано вирок смерти проти селянина, що вбив комуніста, голову колгоспу в північно-західній частині країни. Всі часописи в Болгарії дістали наказ використати цю подію для того, щоб перестерегти болгарське населення проти „контрреволюційної пропаганди злочинних елементів". Кордони Болгарії закрито.

● Д-р Отто Йон, колишній шеф західньо - німецької розвідки, проти якого ведеться тепер у Карльруге судову розправу за державну зраду, зізнав в першому дні розправи, що його приятель, берлінський лікар д-р Вольґемут, приспав його наркотиком у каві, після чого він прокинувся на другий день у головній кватирі советського командування, в Карльсгорсті. Йон признає, що хоч він спершу відмовлявся від усяких зізнань перед советськими слідчими, проте потім почав з ними „співпрацювати". Але він заперечує, наче би когось зрадив.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, в тим самим і співвласниками 17-мільйонового майна УНСоюзу.

Купуйте в підприємствах, що оголошуються в „Свободі"

ВСЯЧИНА

КОЛЬОРОВІ ВЧИТЕЛІ НАВЧАЮТЬ БІЛИХ ДІТЕЙ

Вільям Гавлі і Кеннет Еґлін білих і кольорових учнів в деяких південних стейтах багато кольорових вчителів втратили працю в школах, в яких досі навчалися тільки негритянські діти. Ті кольорові вчителі працюють тепер в школах для білих і кольорових учнів, а деякі з них навчають в таких клясах, в яких сидять самі тільки білі учні. Спочатку деякі білі батьки не були з цього вдоволені, але тепер вони не протестують проти того, що їхніх дітей навчають негритянські вчителі. Коло 1,500 кольорових вчителів працюють в клясах, в яких вчаться мішані або самі тільки ббілі учні.

ГНІЗДА — ЗАСІДКИ ДЛЯ КУРЕЙ

Вільям Гавлі у Кеннет Еґлін із Вітворту в Англії опатентували свій винахід про „гнізда-засідки", який дозволить фермерам автоматично рахувати курей, які знесли яйця. Куряче подвір'я поділене на дві частини при допомозі ряду гнізд. Вранці всі кури знаходяться на одній половині подвір'я і свобідно можуть входити до відкритих гнізд. Та як тільки курка влізе до гнізда, двері зачиняються, і вона не зможе залишити гнізда так довго, поки не знесеться. Коли ж вона знесеться, яйце з гнізда котиться до окремого призначення, і під час того відчиняються двері на другу половину подвір'я, куди може вийти курка. Ввечорі фармер знає, котрі кури були з яйцем, бо вони знаходяться в другій частині подвір'я.

ВЖЕ ДУМАЮТЬ ПРО ВИБОРИ В 1960 РОЦІ

Недавно закінчилася метушня з цьогорічними виборами, а вже часописи пишуть про те, хто зможе кандидувати в 1960 році. Згідно з 22-ою поправкою до Конституції президент Айзенгавер не зможе третій раз кандидувати. Та він і без того не кандидував би, бо мав би в 1960 році 70 років, а досі ще не було такого випадку, щоб американський президент кандидував в такому пізному віці. В політичних колах пишуть про те, що найбільші вигляди має теперішній віце-президент Ричард М. Ніксон, хоч деякі демократи так його ненавидять, що страшать ним себе самих. Ніксон зробив 35,000 миль під час виборчої кампанії і дав себе пізнати навіть своїм противникам, які йшли на віча, щоб почути і подивитися на того політика, якого бояться деякі демократи і ліберали, а найбільше ті, які симпатизували, або симпатизують із комуністами. Боротьба за майбутнього республіканського кандидата на президента ЗДА тихенько буде тестися вже відтепер.

Те саме діється і в Демократичній партії. Титулярним головою цієї партії мав би бути вже вдруге переможений її кандидат на президента Адлей Е. Стівенсон. Та чи схоче він сам, і чи схоче партія виставляти втретє цього невдачника, про якого колишній президент Гаррі С. Труман з легковаженням і песимізмом висловлювався на Демократичній Конвенції, твердячи, що Стівенсон програв в 1952 році і зробить те саме цього року. І демократи вже тепер думають хто мав би вести їх до перемоги за чотири роки.

ЗА 30 ХУСТИН МОЖНА КУПИТИ ДІМ

„Українські Вісті" в Едмонтоні друкують листа українки з Польщі, яка була у Львові. В цьому листі читаємо: „Була я у Львові, відвідала Н. Н. Марійку кинув муж, вони є в колхозі, а там дуже марно платять, бо тільки по 35 декаграмів збіжжя за день праці . . . Хустина на голову, така мала вовняна в цвіти або турецька коштує там 300 руб., а хатина каштувала б 10,000 руб., так що 30 таких хустин і вони мали б хатину. Це було б дуже добре, бо пішли б працювати на власну руку."

ЧОМУ НАЗИВАЄТЬСЯ „ІНДИК"?

Зближається „Свято Подяки", коли на столі майже кожного американця лежатиме печений індик. Американці називають цю домашню тепер птицю „торки" — цебто „турком", бо так само називається і Туреччина і її мешканець. Виходило б, що та птиця прийшла до Америки з Туреччини, але в дійсності воно було навпаки. Ту птицю знайшли еспанці в Америці, коли відкрили ту частину світу, і привезли її до Европи, де назвали її індиком, бо тоді думали, що Колюмб відкрив Індію, а не Америку. До Англії „індик" прибув із Туреччини, і його назвали по англійськи „турком", і ця назва прийнялася і в Америці, хоч ця птиця — це первісний мешканець нового континенту, який в давніших часах жив у лісах в дикому стані, а не так, як тепер на фармах.

● У Порт Саїді, в Єгипті, що його захопили були англійці і французи, від 1910 року перебувала невеличка жидівська колонія, яка жила у дуже добрих взаєминах з місцевими арабами. Але 25 жовтня ц. р., на вістку про наступ Ізраїлю, поліція виарештувала з цієї колонії 25 жидів, чоловіків, жінок й дітей і забрала невідомо куди. Решта жидів у паніці чекають можливости виїхати до Ізраїлю.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ЙОНКЕРС, Н. Й. — Т-во Подільська Січ Відд. 8, повідомляє своїх членів місцевих і позамісцевих, що збори відбудуться в неділю, 18-го листопада, о год. 2-ій по пол., в залі Клюбу 13 Washington St. Просимо явитися і забрати білети на 40-літній ювілей, що відбудеться в суботу, 1-го грудня. Приймається нових членів без вступного. — П. Гарасимів, предс.; В. Мандзій, секр.

ПАССАЙК, Н. ДЖ. — Т-во ім. Т. Шевченка Відд. 42, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 18-го листопада, о год. 2-ій по пол., в УНДомі при 237 Hope Ave. Просимо всіх членів прийти, є дуже важні справи до полагодження. Обовязком кожного члена придбати ще одного члена до УНСоюзу. — В. Марущак, рек. секр.

ОЛИФАНТ, ПА. — Б-во св. Кирила і Методія відбуде свої збори в неділю, 18-го листопада, в Шкільній Авдиторії, зараз по великій Службі Божій. Пригадуємо членам явитись на збори і вирівняти свої належитості. — Гр. Сойкевич, предс.; А. Тарас, секр.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. — Т-во Запорозька Січ, Відд. 342, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 18-го листопада, о год. 2-ій по пол., в церковній залі. Напоминається довгуючих вирівняти свій довг, бо інакше будуть суспендовані. — Г. Волянський, предс.; Н. Кіра, кас.; І. Маркович, секр.

МАГАНОЙ СИТІ, ПА. — Відділ 305, Т-во Запорозька Січ, повідомляє членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 18. листопада, о год. 11-ій рано, зараз по другій Службі Божій. Напоминається членів прийти на означений час і вирівняти свої залеглості. Позамісцевих проситься вирівняти свої вкладки на зборах. Хто не прийде і не заплатить буде суспендований після ухвал річних. — М. Гентош, секр.

Посмертні Згадки

ПАВЛО КОБЛЯНСЬКИЙ, довголітній член Т-ва Дарахівщина, Відд. 275 УНСоюзу в Джерзі Сиրі, упокоївся в Бозі, по довгій і тяжкій недузі дня 13-го листопада 1956 р. на 68 році чесного і трудолюбивого життя. Полишив в смутку дружину Марію, сина, дочку і внуків. Похорон відбудеться в суботу, 17-го листопада з похор. заведення І. Ковальчика, 129 Grand Street, Jersey City, о год. 9-ій рано до укр. кат. Церкви св. Петра і Павла в Джерзі Ситі. Уряд Тва просить всіх членів прийти та віддати останню прислугу нашому довголітньому членові. — В. И. П.!
Н. Манорик, секр.

ТЕРЕСА ЯРЕМА, членка і довголітня урядниця С-ва Благовіщення Відд. 125 УНСоюзу в Шикаґо, Ілл., померла дня 7-го листопада 1956 р. Покійна родилася в Янківцях, пов. Тернопіль. Полишила в глибокім смутку мужа, сина, синову, внуків та дальшу родину. Похорон відбувся 10-го листопада з укр. кат. церкви св. о. Миколая при участі Родини, Членів і Приятелів на цвинтар св. о. Миколая. — В. їй П.!
І. Подола, секр.

ТАРЗАН, ч. 3773. Не боїться.

"IN THE BEGINNING," RELATED THE OLD CHIEF, "THE HUNTER SLAUGHTERED MANY ANIMALS. THEN, NOT SATISFIED, HE BEGAN TO HUNT MY WARRIORS. IT WAS NOT SAFE TO WALK ALONE."

LEBO SHOOK HIS HEAD. "I SENT MEN TO DESTROY HIM, BUT HE WORKED STRANGE MAGIC -- NONE WERE EVER SEEN AGAIN."

"TELL ME," SAID TARZAN DETERMINEDLY, "WHERE CAN I FIND THIS MAN. I, TOO, WOULD DESTROY HIM."

by United Feature Syndicate, Inc.

— Спочатку, — продовжував старий ватажок, — ловець убивав всіляких тварин. Потім, невдоволений, він почав полювати на моїх вояків. Небезпечно було ходити одинцем.

Лібо похитав головою. — Я вислав людей, щоб його знищити, але він діяв так дивно й таємничо, що я їх ніколи вже не побачив.

— Скажіть мені, — рішуче промовив Тарзан, — де я міг би знайти цю людину. Я також хотів би його знищити.